

2025-02-28 Nr. NV-353

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-25-91(2) TAIS-25-3348	DĖL ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3833, LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3835 IR VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3834		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2024-08-07	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2025-02-25	☐ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo (2020-2024 m. kadencijos) narių grupė (A.Bagdonas ir kt.) siūlo (buvo siūlomas įsigaliojimas 2025-01-01) numatyti, kad Juridinių asmenų tvarkytojui priėmus sprendimą apie ne pelno siekiančių organizacijų (asociacijų, labdaros ir paramos fondų, viešosios įstaigos) likvidavimą, likęs šių organizacijų turtas ir lėšos (įstatymų nustatyta tvarka patenkinus visus kreditorių ir dalininkų reikalavimus), iki organizacijos išregistravimo iš Juridinių asmenų registro (JAR) perduodami Nevyriausybinėms organizacijų fondui (NVO fondas)¹.

Seimo narių nuomone, šiuo metu nėra aiškiai reglamentuota, kas nutinka teisės aktų tvarka JAR iniciatyva išregistruotų² juridinių asmenų – ne pelno siekiančių organizacijų turtui, kuris tapo bešeimininkiu. Siekiant prisidėti prie NVO sektoriaus stiprinimo, tinkamai užtikrinant viešąjį interesą, šis bešeimininkis turtas galėtų būti perduodamas NVO fondui.

VĮ Registro centro duomenimis, 2019 m. pabaigoje ėmus griežčiau taikyti CK nustatytą juridinių asmenų likvidavimo tvarką, pradėtas spartesnis juridinių asmenų, įskaitant ir ne pelno siekiančias organizacijas, išregistravimo procesas. Dėl to, išregistruotų ne pelno organizacijų skaičius 2021-2023 m. išaugo. 2023 m. tokių ne pelno siekiančių organizacijų skaičius siekė 7,1 tūkst. Tačiau išregistruotų organizacijų skaičius reikšmingai sumažėjo jau 2024 m. ir siekė kiek daugiau nei 1,7 tūkst. Prognozuojama, jog likviduojamų ir išregistruotų organizacijų skaičius nuo 2025 m. galėtų dar labiau stabilizuotis ir sumažėti, kadangi dauguma nuo nepriklausomybės pradžios veikusių ir vėliau veiklą nutraukusių organizacijų per šiuos metus jau bus išregistruotos, o toliau bus vykdomas nuoseklus rutininis registro tvarkymo procesas.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės išvados projekte siūloma iš esmės pritarti Įstatymų projektų tikslui, tačiau nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

- Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, tais atvejais, kai juridinis asmuo likviduojamas JAR tvarkytojo iniciatyva, yra taikoma supaprastinta (trumpesnė) juridinio asmens likvidavimo procedūra. Taikant supaprastintą

¹ NVO fondas veikia pagal Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą (nuo 2020 m.). Fondas sudarytas siekiant paskirstyti lėšas NVO, taip pat NVO plėtros valstybės politikai formuoti ir įgyvendinti. Fondo lėšos (SADM skiriami asignavimai, kasmet – apie 2,9 mln. eurų) konkurso būdu skiriamos:

1) NVO instituciniams gebėjimams stiprinti;

2) fondo nuostatuose numatyto NVO veiklos finansuoti.

Sprendimus dėl fondo strateginių programų kryptių ir lėšų veiklos kryptims skyrimo Vyriausybės patvirtintuose nuostatuose nustatyta tvarka priima fondo taryba (sudaryta iš NVO atstovų, valstybės institucijų atstovų ir NVO srities mokslininkų). Fondą administruoja SADM, fondo strateginių programų įgyvendinimą administruoja VšĮ Europos socialinio fondo agentūra.

² Pagal Civilinį kodeksą VĮ Registrų centras turi teisę inicijuoti juridinio asmens likvidavimą, kai juridinis asmuo nepateikė finansinių ataskaitų rinkinio per 12 mėn. Esant minėtoms aplinkybėms, VĮ Registrų centras išsiunčia pranešimą apie numatomą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą į juridinio asmens buveinę. Jeigu per 3 mėn. nuo pranešimo apie numatomą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą išsiuntimo ar viešo paskelbimo juridinis asmuo registro tvarkytojui nepateikia nustatytų dokumentų, VĮ Registrų centras priima sprendimą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą ir juridinis asmuo įgyja juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statusą. Juridinis asmuo, kuriam tik inicijuotas likvidavimas, bet dar nėra likviduotas, gali nevaržomai vykdyti veiklą dar 1 m. laikotarpį, per kurį likvidavimo procedūra gali būti nutraukta kreditorių iniciatyva ar juridiniam asmeniui pateikus reikiamus dokumentus ir kt.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

likvidavimo procedūra, likvidatorius neskiriamas (t.y. neskiriamas subjektas, kuris galėtų įgyvendinti Įstatymų projektuose siūlomą procedūrą: užtikrinti, kad būtų patenkinti visi kreditorių ir dalininkų reikalavimai, įvertintas likęs juridinio asmens turtas bei lėšos ir būtų perduotas NVO fondui).

- Įstatymų projektais siūloma juridinių asmenų turą perduoti NVO fondui iki jų išregistravimo (t.y. tuo metu, kai juridinis asmuo jau įgyja statusą „likviduojamas“). Tačiau taikant supaprastintą likvidavimo procedūrą, toks laiko tarpas, kada praktiškai galėtų būti įvykdomi turto perdavimo NVO fondui veiksmai, būtini, siekiant juridinio asmens turą ir lėšas traktuoti kaip „likusias“, neegzistuoja (kai sprendimą likviduoti juridinį asmenį priima JAR tvarkytojas ir juridinis asmuo jau įgyja teisinį statusą „likviduojamas“, JAR tvarkytojas tik beatlieka techninio pobūdžio išregistravimo veiksmus ir tai trunka ne ilgiau nei 5 darbo dienas).

Ne pelno siekiančių organizacijoms priklausęs turtas negali būti perduodamas tiesiai NVO fondui ir po jų išregistravimo, nes būtų neatsižvelgiama į šiuo metu egzistuojantį teisinį reglamentavimą dėl bešeimininkio turto (pagal Civilinį kodeksą, bešeimininkis daiktas nuosavybėn gali būti perduotas valstybei arba savivaldybėms teismo sprendimu, priimtu pagal individualų valstybės arba savivaldybės institucijos pareiškimą. Pareiškimas paduodamas suėjus 1 metams nuo bešeimininkio turto įtraukimo į apskaitą dienos).

- Šiuo metu nėra prieinamų duomenų apie likviduojamų ar išregistruotų ne pelno siekiančių organizacijų sukauptas lėšas ir įvairių rūšių (įskaitant ir nematerialią), turą, todėl neįmanoma įvertinti Įstatymų projektų tikslingumo ir poveikio – kokios lėšos ir turtas būtų perduodamas NVO fondui, jei būtų išspręstos dabartinio teisinio reguliavimo kliūtys. Pagal galiojančią tvarką, bankai ir kiti Lietuvos banko prižiūrimi finansų rinkos dalyviai privalo VMI teikti informaciją apie savo klientų juridinių asmenų per kalendorinius metus gautas įplaukas tik jei šios viršija 15 000 eurų. Ne pelno siekiančių organizacijų įplaukos įprastai yra mažesnės (pvz., 2024 m. nė viena iš ne pelno siekiančių organizacijų neturėjo įplaukų, viršijančių šią sumą).
- Bešeimininkiu pripažinto turto realizavimu, atsižvelgiant į turto rūšį, rūpinasi bešeimininkio turto administratoriai VMI, VĮ Turto bankas, Nacionalinė žemės tarnyba. Finansų ministerijos duomenimis, šio valstybės turto įtraukimo į apskaitą, realizavimo ir gautų lėšų perdavimo į valstybės biudžetą procedūrą kaštai yra dideli ir neretai viršija administruojamo turto vertę. Tai leidžia prognozuoti, kad net jei būtų sukurta papildomų mechanizmų ir iš esmės pakeistas dabar galiojantis teisinis reglamentavimas, likviduotų ne pelno siekiančių subjektų turto, kuris nėra lėšos, administravimo proceso kaštai būtų pernelyg dideli, lyginant su galimai sukuriama finansine nauda, todėl nebūtų užtikrintas teisėkūros efektyvumo principas.

Projekte pasiūlyta Vyriausybės pozicija iš esmės laikytina pagrįsta ir tinkama.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su VĮ Registrų centru ir Valstybės duomenų agentūra, patikslintas pagal Finansų ministerijos ir Teisingumo ministerijos pastabas.

Projektas (ir su juo susijusi informacija) patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės ir Socialinės politikos grupių pastabas bei Teisingumo ministerijos papildomai pateiktas redakcinio pobūdžio pastabas (suderinta darbo tvarka).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja